

บันทึกการประชุม

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๓๕๒

วันจันทร์ ที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๒. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๓. นายนครินทร์ สิงห์เสณี	โฆษกกรรมการ
๔. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๕. นางกิริธนา สุมาวงศ์	กรรมการ
๖. นายฉัตรชัย เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๗. นายธีรชัย ฌ นคร	กรรมการ
๘. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๙. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๐. นายภุชเรตน์ ทักขาดิพงษ์	กรรมการ
๑๑. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๒. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๓. นายอัชพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๔. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	(ลาการประชุม)
๒. นางจรี วิจิตรวาทการ	(ลาการประชุม)
๓. นายชาติชาย ฌ เชียงใหม่	(ลาการประชุม)
๔. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	(ลาการประชุม)
๕. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	(ลาการประชุม)
๖. นายธนาวัฒน์ สังกข์ทอง	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา

๒. นางสาววิลาวรรณ ราษฎร์

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการธิการ ๓

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นายเจษฎ์ โทณะวณิก

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์

๒. นายณัฐ มนโกลอนันต์

ผู้ที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเชิญมาร่วมประชุม

คณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการการเลือกตั้ง

๑. นายมนัส สุขสวัสดิ์

ประธานกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง

๒. พันตำรวจโท กนก สงวนนพรรค

เลขานุการคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง

๓. นายชาญชัย สماعيل

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม ได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๐๑ วันจันทร์ ที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ ถึงครั้งที่ ๓๕๑ วันพุธ ที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะอนุกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม กล่าวเชิญประธานกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงและกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการเลือกตั้ง ชี้แจงเกี่ยวกับประเด็นการขอข้อมูลเจตนารมณ์ในมาตรา ๑๘๗ และมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

นายมนัส สุขสวัสดิ์ ประธานกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง กล่าวว่า สืบเนื่องจากมีผู้ร้องเรียนมายังคณะกรรมการการเลือกตั้ง ขอให้ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรีบางคน อันมีลักษณะเป็นการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ และมาตรา ๒๖๔ บัญญัติหรือไม่ ในหนังสือร้องเรียนดังกล่าวระบุว่า มีรัฐมนตรีบางคนกระทำการอันเข้าข่ายเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๘๗ และอาจเป็นเหตุทำให้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ โดยมีประเด็นของการกล่าวหาว่า รัฐมนตรีบางคนถือหุ้นในบริษัทหรือเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนเกินกว่าที่กฎหมายบัญญัติ นอกจากนี้ ยังมีการกล่าวหาว่ารัฐมนตรีบางคนเป็นลูกจ้างของบุคคลใด อันเป็นการกระทำที่ขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามที่รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ บัญญัติ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาไต่สวนข้อเท็จจริงตามข้อร้องเรียน ดังนั้น คณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงชุดนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องขอข้อมูลเกี่ยวกับเจตนารมณ์ในชั้นการยกร่างรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ในประเด็นที่เกี่ยวกับมาตรา ๑๘๗ และมาตรา ๒๖๔ อันเป็นคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาไต่สวนของคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไป

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ในกรณีการขอข้อมูลเกี่ยวกับเจตนารมณ์ของมาตรา ๑๘๗ และมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ นั้น ขณะนี้ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณารับที่กเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ โดยในเบื้องต้นคณะอนุกรรมการตรวจพิจารณารับที่กเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญได้รายงานว่าการดำเนินการยังไม่แล้วเสร็จ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงหนังสือของประธานกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงที่มีมายังคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับเจตนารมณ์ข้างต้นภายในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ขณะนี้ได้ล่วงเลยระยะเวลาดังกล่าวแล้ว คณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงยังมีความประสงค์จะขอข้อมูลดังกล่าวอีกหรือไม่

นายมนัส สุขสวัสดิ์ ประธานกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง ชี้แจงว่า ขณะนี้คณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงยังพิจารณาเรื่องร้องเรียนไม่แล้วเสร็จ จึงยังมีความประสงค์ที่จะขอข้อมูลเกี่ยวกับเจตนารมณ์ในมาตรา ๑๘๗ และมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา ซึ่งจะทำให้การพิจารณาของคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า เมื่อพิจารณาจากประเด็นที่มีผู้ร้องเรียนในประเด็นการถือหุ้นของรัฐมนตรี และประเด็นการเป็นลูกจ้างของบุคคลใดนั้น ในอดีตศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าวไว้แล้ว ซึ่งน่าจะเพียงพอที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาของคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้ว

นายมนัส สุขสวัสดิ์ ประธานกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง ชี้แจงว่า เมื่อพิจารณาจากผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นที่เคยมีคำวินิจฉัยในกรณีการเป็นลูกจ้างของบุคคลใดนั้น เห็นว่าหากเป็นกรณีไปเป็นลูกจ้างของบริษัทเอกชนนั้น จะมีลักษณะต้องห้ามตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติอย่างชัดเจน แต่ในประเด็นที่มีการร้องเรียนตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ นี้ ร้องเรียนว่ามีรัฐมนตรีบางคนเป็นลูกจ้างในหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีประเด็นต้องวินิจฉัยว่าจะถือว่ารัฐมนตรีคนดังกล่าวไปเป็นลูกจ้างของบุคคลใดแล้วหรือไม่ ดังนั้น คณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงมีความประสงค์จะขอข้อมูลเจตนาารมณ์ของคำว่า “ลูกจ้างของบุคคลใด” ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๘๗ ของรัฐธรรมนูญ ว่ามีความหมายครอบคลุมเพียงใด

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม กล่าวว่า การสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเจตนาารมณ์ในการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญในมาตรา ๑๘๗ และมาตรา ๒๖๔ นั้น อาจจะต้องใช้ระยะเวลาในการรวบรวมเจตนาารมณ์ อย่างไรก็ตาม หากคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงยังมีความประสงค์จะขอข้อมูลเจตนาารมณ์ดังกล่าวอีก คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณาบันทึกเจตนาารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญจะได้ดำเนินการสืบค้นเจตนาารมณ์ตามคำร้องขอต่อไป

นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย กรรมการ สอบถามว่า ประเด็นการถือหุ้นของรัฐมนตรีนั้น คณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงสามารถตรวจสอบข้อมูลจำนวนการถือหุ้นจากหนังสือร้องเรียนดังกล่าวได้หรือไม่ว่ามีรัฐมนตรีที่ถูกกล่าวหาว่าถือหุ้นในบริษัทหรือเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดเป็นจำนวนเท่าใด

นายมนัส สุขสวัสดิ์ ประธานกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง ชี้แจงว่า จากการตรวจสอบรายละเอียดของหนังสือร้องเรียน ในเบื้องต้นยังไม่สามารถทราบได้แน่ชัดว่าเป็นการกล่าวหาว่ารัฐมนตรีมีการถือหุ้นในบริษัทหรือเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนเป็นจำนวนเท่าใด ซึ่งคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงได้ดำเนินการขอข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เพื่อตรวจสอบตามข้อกล่าวหาแล้วว่ารัฐมนตรีที่ถูกกล่าวหาถือหุ้นในบริษัทมากน้อยเพียงใด ประกอบกับในการพิจารณาพยานหลักฐานนั้น คณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงไม่อาจนำข้อมูลของผู้ร้องเรียนมารับฟังแต่เพียงฝ่ายเดียวได้ ดังนั้น จึงต้องมีการรับฟังข้อเท็จจริงอย่างรอบด้านจากทุกฝ่ายก่อนส่งพยานหลักฐานพร้อมความเห็นไปยังคณะกรรมการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม สอบถามว่า ผู้ร้องเรียนได้ร้องขอให้คณะกรรมการเลือกตั้งตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรีเมื่อใด

นายมนัส สุขสวัสดิ์ ประธานกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง ชี้แจงว่า ผู้ร้องเรียนได้ร้องขอให้ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐ โดยผู้ร้องเรียนได้ไปคัดข้อมูลการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของรัฐมนตรีผู้ถูกกล่าวหาจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

นายภัทรธิดา คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า ในระหว่างการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้มีการจัดทำเจตนาารมณ์ควบคู่ไปกับการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ แต่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการตรวจพิจารณาบันทึกเจตนาารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญดำเนินการในเรื่องนี้หลังจากที่ร่างรัฐธรรมนูญผ่านการออกเสียงประชามติแล้ว ซึ่งคณะอนุกรรมการดำเนินการเรียงตามลำดับมาตรา โดยยังพิจารณาไม่ถึงมาตรา ๑๘๗ และมาตรา ๒๖๔ ประกอบกับหากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจัดส่งเจตนาารมณ์ให้แก่คณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้ว

และต่อมาคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงตีความแตกต่างไปจากเจตนารมณ์ที่จัดทำโดยคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ อาจส่งผลให้มีการนำประเด็นดังกล่าวฟ้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

นายมนัส สุขสวัสดิ์ ประธานกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง กล่าวว่า คณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงที่แต่งตั้งโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเป็นอิสระในการพิจารณาไต่สวน และยึดหลักให้ความสำคัญเป็นธรรมกับทุกฝ่ายโดยไม่ตกอยู่ในอาณัติของบุคคลใด อย่างไรก็ตาม ความเห็นของคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงย่อมไม่เป็นที่สุด โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งจะเป็นผู้พิจารณาชี้ขาด

นายเชษฐ โทณะวณิก ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า เจตนารมณ์ในการยกร่างรัฐธรรมนูญในแต่ละบทบัญญัตินั้น มีอยู่ตั้งแต่ในขั้นการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตาม เจตนารมณ์ในบางมาตราของรัฐธรรมนูญอาจมีความเชื่อมโยงกับกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญในแต่ละฉบับ โดยอาจมีรายละเอียดปลีกย่อยของกฎหมายบัญญัติอยู่ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ในทางปฏิบัติย่อมไม่สามารถที่จะจัดทำเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ให้แล้วเสร็จอย่างครบถ้วนก่อนการประกาศใช้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญในแต่ละฉบับได้

นายสุพจน์ ไข่มุกต์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม กล่าวว่า การจัดทำเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ก็เพื่อมิให้เกิดความขัดแย้งในสังคม โดยเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญนั้น ไม่สามารถจะนำเจตนารมณ์ของบทบัญญัติเพียงบางมาตรามาตีความเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในเรื่องนั้นๆ ได้ แต่การตีความบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญจะต้องนำเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญทั้งฉบับมาพิจารณาประกอบกันจึงจะถือเป็นเจตนารมณ์อย่างแท้จริงของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะได้มีหนังสือตอบคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไป

จากนั้น นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ขอรื้อต่อที่ประชุมว่า ในกรณีการขอข้อมูลเจตนารมณ์ในมาตรา ๑๘๗ และมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ คณะกรรมการยังมีความจำเป็นจะต้องตอบกลับเป็นหนังสือไปยังคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงอีกหรือไม่

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า ในหลักการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญควรมีหนังสือตอบกลับไปยังคณะกรรมการการไต่สวนข้อเท็จจริงว่า ขณะนี้คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญยังดำเนินการจัดทำเจตนารมณ์ในมาตราที่ร้องขอไม่แล้วเสร็จ

ท้ายที่สุด ที่ประชุมเห็นควรให้มีหนังสือตอบคณะกรรมการการไต่สวนข้อเท็จจริงว่า ขณะนี้คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญยังดำเนินการจัดทำเจตนารมณ์ไม่แล้วเสร็จ ประกอบกับการจัดทำเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในบางมาตราอาจมีความเชื่อมโยงกับกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญในแต่ละฉบับ ซึ่งการจัดทำเจตนารมณ์จะต้องกระทำควบคู่ไปพร้อมกับการจัดทำกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญด้วย

ต่อจากนั้น นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ขอรื้อต่อที่ประชุมในที่ประชุมที่ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้มีหนังสือกราบเรียนประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ในประเด็นความเห็นของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติลงมติให้ความเห็นชอบแล้ว ซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองดังกล่าวมีเนื้อหาบางมาตราไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตาม รายละเอียดเกี่ยวกับความเห็นดังกล่าวยังมีลักษณะที่เป็นความเห็นโดยรวม ควรจัดทำความเห็นในประเด็นข้อโต้แย้งให้มีความเชื่อมโยงเป็น

รายมาตราว่าไม่เห็นด้วยในร่างมาตราใดบ้าง เพื่อให้เกิดความชัดเจนในชั้นการพิจารณาของ คณะกรรมาธิการวิสามัญที่ตั้งขึ้นตามมาตรา ๒๖๗ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ดังนั้น จึงขอให้ คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญจัดทำความเห็นแยกเป็นรายมาตราเสียใหม่ในประเด็น ความเห็น ดังต่อไปนี้

๑. ประเด็นบทบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในเรื่องการสรรหาผู้สมัคร รับเลือกตั้ง (primary vote) ยังขาดกลไกในการแก้ไขปัญหาการทุจริตในกรณีที่การสรรหาผู้สมัคร รับเลือกตั้งมีการกระทำทุจริตจะมีบทกำหนดโทษอย่างไร ซึ่งเมื่อพิจารณามาตรา ๒๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ได้บัญญัติโดยมีความมุ่งหมายให้บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการกำหนดกลไกในการจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบไว้ด้วย ดังนั้น จึงต้องมีบทบัญญัติ เกี่ยวกับบทกำหนดโทษต่างๆ ไว้ด้วย

๒. ประเด็นบทบัญญัติเกี่ยวกับร่างมาตรา ๕๑ (๔) ที่ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยกำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองต้องสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ในลำดับที่หนึ่งเท่านั้น ซึ่งเป็นการกำหนดที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อหัวหน้าพรรคการเมืองตาม มาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ เนื่องจากทำให้หัวหน้าพรรคการเมืองไม่สามารถที่จะสมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้ ซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่เห็นด้วยในประเด็นนี้

๓. ประเด็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในกรณีที่ไม้อาจสรรหาผู้สมัคร รับเลือกตั้งได้ ซึ่งร่างที่ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาตินั้น ได้บัญญัติให้พรรคการเมืองต้องเริ่ม กระบวนการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งใหม่ทั้งหมด ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อระยะเวลาในการส่งตัวผู้สมัคร รับเลือกตั้งให้ทันตามกำหนดเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดได้ อันเป็นการบัญญัติที่ไม่ตรงตาม เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้พรรคการเมืองทุกพรรคส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้อย่างเท่าเทียมกัน

๔. ประเด็นบทบัญญัติในบทเฉพาะกาล ซึ่งมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค อันเป็นความเห็นของแต่ละพรรคการเมือง โดยนำมาประกอบการพิจารณาร่างบทบัญญัติในบทเฉพาะกาลด้วย เช่น ในกรณีที่พรรคการเมืองที่มีขนาดเล็กอาจเสียเปรียบในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากปัจจุบัน ไม่สามารถที่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้ อันส่งผลให้พรรคการเมืองไม่สามารถจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ได้ในขณะนี้ ดังนั้น จึงต้องนำประเด็นต่างๆ เหล่านี้ประกอบการพิจารณาในการร่างบทบัญญัติไว้ใน บทเฉพาะกาลด้วย

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในส่วนที่ เกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้กำหนดเกี่ยวกับระยะเวลาในการแต่งตั้ง คณะกรรมาธิการวิสามัญไว้แต่เพียงว่า เมื่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้รับหนังสือข้อโต้แย้งจากคณะกรรมการ ร่างรัฐธรรมนูญแล้วให้ดำเนินการบรรจุระเบียบวาระเป็นเรื่องเร่งด่วน ดังนั้น จึงมีประเด็นเกี่ยวกับระยะเวลา ที่จะต้องดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า ไม่มีกฎหมายใดบัญญัติว่า ต้องแต่งตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญตามมาตรา ๒๖๗ วรรคห้า ภายในระยะเวลาเท่าใด เพียงแต่เมื่อ สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญแล้ว คณะกรรมาธิการวิสามัญชุดดังกล่าว จะต้องดำเนินการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายใน สิบห้าวันนับแต่วันแต่งตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญชุดดังกล่าว

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า หลักการที่ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วม ทางการเมืองผ่านการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเป็นหลักการที่ดี แต่ต้องแยกให้ออกว่าการให้ประชาชน

มีส่วนร่วมทางการเมืองกับกระบวนการที่ให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองเป็นคนละเรื่องกัน ทั้งนี้ เห็นว่ากระบวนการที่ให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองไม่ได้สร้างเสริมระบบประชาธิปไตยในพรรคการเมืองแต่จะทำให้เกิดระบบพรรคพวก กล่าวคือ ในเขตพื้นที่ใดที่ไม่เคยมีตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ผู้ที่ต้องการจะลงสมัครรับเลือกตั้งก็ต้องหากกลุ่มผู้สนับสนุนไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนเพื่อให้มีตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด และสามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ ดังนั้น กลุ่มผู้สนับสนุนดังกล่าวจึงเป็นพรรคพวกของผู้สมัครรับเลือกตั้ง กระบวนการที่ให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองจะทำให้มีสมาชิกพรรคการเมืองแต่ไม่ได้ทำให้มีประชาธิปไตยในทางการเมือง นอกจากนี้ เมื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งมีเสียงสนับสนุนจากพรรคพวกของตน หากในการประชุมพรรคการเมืองเพื่อคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่เป็นไปตามที่กลุ่มของตนคาดหวังก็อาจทำให้เกิดความไม่ลงรอยกันภายในพรรคการเมืองได้ หากเป็นเช่นนี้จะดำเนินการอย่างไร ทั้งนี้ เห็นว่าควรกำหนดให้ชัดเจนไว้ในข้อบังคับพรรคการเมืองว่า หากเกิดความไม่ลงรอยหรือความขัดแย้งขึ้นภายในพรรคการเมืองอันเนื่องมาจากการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมืองจะต้องใช้วิธีการใดเพื่อให้ได้ข้อยุติ และประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาอีกประเด็นหนึ่ง คือ การที่กำหนดให้จังหวัดที่มีตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเพียงคนเดียวสามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ในทุกเขตเลือกตั้งของจังหวัดได้นั้น เป็นการทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริงหรือไม่

นายภัทระ คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ขอทราบความเห็นของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญว่า เมื่อกระบวนการที่ให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองเสร็จสิ้น และคณะกรรมการสรรหาเสนอชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งจำนวนสองคน ไปยังคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพื่อพิจารณา หากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่เห็นชอบด้วยกับผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งสองคนที่คณะกรรมการสรรหาเสนอ ต้องใช้คะแนนเสียงสี่ในห้าของจำนวนกรรมการทั้งหมดรวมกันเท่าที่มีอยู่ของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งในการยืนยันมติดังกล่าว แต่หากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเพียงคนเดียวจากจำนวนสองคน ควรต้องมีการบัญญัติไว้ในกฎหมายหรือไม่ว่าต้องใช้คะแนนเสียงเท่าใด ทั้งนี้ เห็นว่าควรใช้คะแนนเสียงสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดรวมกันเท่าที่มีอยู่ของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อยืนยันมติดังกล่าว

อนึ่ง นายวรชิต สิงหเสนี โฆษกกรรมการ แจ้งต่อที่ประชุมว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. .... จะเข้าสู่การพิจารณาอาระสองและอาระสามของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในวันพฤหัสบดี ที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ส่วนร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... จะเข้าสู่การพิจารณาอาระสองและอาระสามของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในวันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๐

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันพุธ ที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว นายสุพจน์ ไช่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม ได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๕.๓๐ นาฬิกา

นายเผ่าพันธุ์ นวลสง
นิติกรชำนาญการ
นางสาวอัจฉรา สวนสมุทร
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมวิธีการ ๒
ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์